

11. Российский государственный исторический архив в Санкт-Петербурге.

12. Филатова, Е. Н. Конфессиональная политика царского правительства в Беларуси. 1772 – 1860 гг. / Е. Н. Филатова. – Минск: Белорусская наука, 2006. – 192 с.

13. Шавельский Г. Воспоминания последнего протопресвитера Русской армии и флота / Г. Шавельский: В 2-х т – Нью-Йорк: изд. им. Чехова, 1954. – Т. 1. – 414 с.

14. Яноўская В., Філатава А. Этнаканфесійная сітуацыя на беларускапольскім памежжы ў канцы XVIII – пачатку XX ст. / В. Яноўская, А. Філатава // Августовский канал и современный экотуризм. – Пултуск – Минск-Гродно : АН w Pułtusku, 2008. – С. 165 – 180.

**PRAWOSŁAWNE MONASTERY
NA TERENACH ZACHODNICH EPARCHII
IMPERIUM ROSYJSKIEGO
NA PRZEŁOMIE XIX/XX WIEKU**

*Urszula Anna Pawluczuk
(Białystok, Polska)*

Analizę życia monastycznego w ograniczyłam do tych ośrodków, które znajdowały się na terytorium Imperium Rosyjskiego a następnie weszły w skład II Rzeczypospolitej. Liczba monasterów na wymienionym wyżej obszarze poczynając od trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej 1795 roku a kończąc na I wojnie światowej, była zmienna. Powstawanie bądź zamykanie ośrodków zakonnych było rezultatem polityki prowadzonej przez kolejnych carów w stosunku do Kościoła prawosławnego.

Przed I wojną światową funkcjonowało na terytorium, które weszło w granice II Rzeczypospolitej pięć diecezji: warszawsko – przedwiślańska, chełmsko – lubelska, wołyńska, litewsko - wileńska, grodzieńsko – brze-

ska [13, s. 237–269]. Równocześnie w środowisku wyższego duchowieństwa odradzały się tendencje niezależności Cerkwi od państwa. Wówczas wielu biskupów, którzy nie pogodzili się z zależnością Cerkwi od państwa wstąpiło do monasterów. Sytuacja monasterów prawosławnych ponownie uległa zmianie. Na mocy rozporządzenia cara Aleksandra II, monastery podlegały bezpośrednio władzy Świętobliwego Synodu. Decyzją Synodu zamknięto następujące monastery: diatłowicki (1855), miadielski (1860), wolniański (1872), berezwiecki (1874), byteński (1874), piński św. Barbary (1874), torokański (1874). Poza żeńskimi monasterami – miadielskim i pińskim, pozostałe zamknięte ośrodki były męskie. Mnichów z zamkniętych monasterów przeniesiono głównie do monasteru pińskiego Objawienia Pańskiego a mniszki do monasteru mińskiego Przemienienia Pańskiego. Powodem zamknięcia monasterów była skąpa liczba mnichów. Cerkwie monasterskie zamieniono wówczas na parafialne a majątek przekazano większym ośrodkom zakonnym. Ponadto car Aleksander II w 1861 roku wydał ukaz zapewniający klasztorom roczne fundusze (od 168 do 200 rubli) z kasy państwowej. W 1881 roku „sztatne” – etatowe ośrodki klasztorne otrzymały od państwa ok. 425 000 rubli. Wraz z panowaniem Mikołaja I, klasztory otrzymały liczne darowizny od osób świeckich (hrabina Anna Orłowa – Czesmeńska w 1848 roku darowała swoje kosztowności i znaczne sumy pieniężne min. Ławrze Poczajowskiej) [25, s. 280–286; 18, s. 23]. Zapisy i darowizny spowodowały poprawę materialną położenia monasterów.

Za panowania Aleksandra III (1881–1894) i Mikołaja II (1894–1917) nastąpił dalszy rozwój życia monastycznego. Polityka caratu dążyła do wzmocnienia swojej pozycji na terytoriach guberni zachodnich Imperium Rosyjskiego. Temu celowi służyło wzmocnienie Kościoła prawosławnego, który miał wspierać struktury państwa [23, s. 402–411]. Coraz wyraźniej w społeczeństwie prawosławnym widoczna była potrzeba odnowy duchowej. Obserwowało się wzrost liczby osób wступujących do klasztorów. Dużą rolę, w tym procesie odgrywała odnowa w Kościele prawo-

sławnym „starczestwa”, które w XIX wieku nabrało szczególnego znaczenia, pretendując niemal do rangi instytucji duchowej. Najwięcej ludzi przybywało do starców mieszkających w Pustyni Optino [23, s. 322–365]. Znaczenie „starczestwa” dla ówczesnego społeczeństwa doskonale ukazał Fiodor Dostojewski: „Dla pokornej duszy prostego rosyjskiego człowieka, umęczonej trudem i nieszczęściami, lecz głównie powszechną niesprawiedliwością i wszechobecnym grzechem, zarówno własnym, jak i świata, nie ma silniejszej potrzeby i pociechy jak odnalezienie świętości lub świętego, aby paść przed nim i pokłonić mu się. Ludowi bez tej wiary trudno było żyć. Zwykle myślimy: Jeśli wśród nas mieszka grzech, nieprawda i pokusy, to mimo wszystko jest gdzieś na ziemi święty, u którego jest prawda i on, który zna ją, więc nie umiera ona na ziemi, kiedyś i do nas przyjdzie i zamieszka wśród nas, jak obiecano”. Potrzebę życia w ascezie i niesienia pomocy bliźnim odczuwały przede wszystkim kobiety, których w monasterach nie było jeszcze nigdy tak wiele jak w końcu XIX w. Rodzina carska bezpośrednio angażowała się w życie monastyczne między innymi poprzez fundację ośrodków zakonnych. Bezpośredni wpływ na funkcjonowanie Kościoła prawosławnego w Imperium Rosyjskim miała żona cara Mikołaja II, księżniczka heska – Alicja (po przyjęciu prawosławia Aleksandra Fiodorówna). Imperatorowa kierowała się w swych dążeniach prawosławnym prozelityzmem. Tym celom służyło powstawanie lub reaktywowanie licznych monasterów: w diecezji chełmsko-warszawskiej leśnińskiego (1885), wirowskiego (1894), teolińskiego (1894), radecznickiego (od 1882 r. męski, w latach 1898–1901 przemieniony na żeński.), turkowickiego (od 1903 r. jako filia radecznickiego a od 1912 r. jako samodzielny monaster); w diecezji wołyńskiej zimneńskiego (1893), żytomierskiego (1898), dubińskiego (1909), owruckiego (1910), Św. Trójcy we wsi Sobódka Polna (1911); w diecezji grodzieńskiej krasnostockiego (1901) i jego filii w Drohiczynie (1905) [8, s. 92–97; 34, s. 15–20, 165; 14, s. 357–364; 22, s. 560–610; 2, s. 74–92; 28; 9]. Faktycznie Kościół prawosławny na dawnych ziemiach Rzeczypospolitej stał

się częścią Rosyjskiego Kościoła prawosławnego, tracąc swoją odrębność prawną, organizacyjną i kulturową. Nastąpiła unifikacja prawosławia we wszystkich jego przejawach. Władze rosyjskie narzuciły Kościołowi prawosławnemu ustrój synodalno-konsystorski odbierając tym samym tradycję soborowości, udziału świeckich w kierowaniu Kościołem. Ponadto na dawnych terenach Wielkiego Księstwa Litewskiego odsunięto od stanowisk cerkiewnych miejscowe duchowieństwo zastępując je sprowadzonym celowo duchowieństwem rosyjskim. Celowość ta przejawiała się w ujednoczeniu parafii i monasterów według praw kanonicznych i praw obowiązujących w Rosyjskim Kościele Prawosławnym.

Życie monastyczne pomimo głębokich tradycji na ziemiach białorusko-ukraińskich było wypierane przez monastycyzm rosyjski. Służyło temu obsadzanie monasterów mnichami przybyłymi z Rosji oraz organizacja życia monastycznego na wzór rosyjski. Monastery zostały sklasyfikowane w zależności od liczby przypisanych do nich mnichów i mniszek. Klasyfikacja ta określała cerkiewno – administracyjny statut monasterów. Według tej klasyfikacji monasterami męskimi 1- klasy były te, w których mieszkało nie mniej niż 33 mnichów przypisanych do monasteru, 2- klasy nie mniej niż 17 a 3-klasy nie mniej niż 12. Z kolei monasterami żeńskimi 1- klasy były te, w których mieszkało od 52 do 101 mniszek przypisanych do monasteru, 2-klasy i 3- klasy nie mniej niż 17 mniszek. Klasyfikacji tej nie podlegały Ławry i skity. Poza tym istniały monastera, które ze względu na nieznaczną liczbę mnichów nie podlegały żadnej klasyfikacji tzw. „niesztatne” – nieetatowe [21, s. 194; 25, s. 287–288]. W 1914 roku w monasterach męskich Imperium było 11845 mnichów i 9485 posłuszników, natomiast w monasterach żeńskich było 17283 mniszek i 56016 posłusznic [25, s. 291,563]. Proces wyraźnego wzrostu powołań żeńskich w monasterach był w XIX wieku nie tylko domeną Kościoła prawosławnego. Sytuacja taka miała miejsce, również w żeńskich zgromadzeniach zakonnych Kościoła rzymskokatolickiego [6, s. 27–45]. W 1914 roku na terytorium zachodnich guberni, które weszły w skład II Rzeczypospolitej

znajdowały się 33 monasterzy w tym 20 męskich i 13 żeńskich. Najwięcej monasterów było w diecezji wołyńskiej – 17, w tym 11 monasterów męskich: Ławra Zaśnięcia NMP w Poczajowie, Św. Trójcy w Dermaniu, Podwyższenia św. Krzyża w Dubnie, św. Jana Miłościwego w Zahajcach, Narodzenia NMP w Zahorowie, Objawienia Pańskiego w Krzemieńcu, św. Mikołaja w Mielcach, Narodzenia Chrystusa we Włodzimierzu Wołyńskim, Objawienia Pańskiego w Żytomierzu, Przemienienia Pańskiego w Tryhorach, Św. Trójcy we wsi Sobódka Polna; – 6 monasterów żeńskich: Zaśnięcia NMP w Zimnie, Narodzenia NMP w Horodyszczu, św. Mikołaja w Dubnie, Św. Trójcy w Korcu, św. Jerzego w Lubarze, św. Bazylego w Owruczu [34, s. 165; 5, s. 43–45; 30, s. 2–3]. W diecezji litewskiej znajdowało się pięć monasterów, w tym monasterzy męskie: Św. Ducha w Wilnie, Św. Trójcy w Wilnie, św. Pokrowskij w Boruniu i dwa monasterzy żeńskie: św. św. Marii – Magdaleny w Wilnie, Narodzenia NMP w Berezwechu [30, s. 17–19]. W diecezji grodzieńskiej były cztery monasterzy męskie: Zwiastowania NMP w Supraślu, Zaśnięcia NMP w Żyrowicach, św. Borysa i Gleba w Grodnie oraz monaster żeński Narodzenia NMP w Grodnie przeniesiony w 1901 roku do Krasnegostoku [30, s. 14–15; 26; 27]. W diecezji chełmskiej znajdowały się dwa monasterzy męskie: św. Onufrego w Jabłecznej, św. Antoniego w Radeczniczy (od 1898–1901 żeński) i cztery monasterzy żeńskie: Narodzenia NMP w Leśnej, Przemienienia Pańskiego w Wirowie, Narodzenia NMP w Turkowicach, Przemienienia Pańskiego w Teolinie [32, s. 142–145, 170, 214–237]. Na interesującym nas obszarze znajdował się jeszcze monaster męski Objawienia Pańskiego w Pińsku należący do diecezji mińskiej, której niewielka część znalazła się w granicach II Rzeczypospolitej.

Większe ośrodki zakonne posiadały skity, domy monasterskie tzw. „podworija”. Najwięcej skitów znajdowało się w diecezji wołyńskiej: Św. Ducha przy Ławrze Poczajowskiej, św. Jerzego na „Kozackich Mogiłach”, skit boliewski w powiecie równeńskim, skit przy domu biskupim w Żytomierzu [34, s. 18–24]. W diecezji litewskiej skit posiadał monaster

wileński Św. Ducha w Byteniu, otwarty w 1886 roku w budynkach byłego klasztoru męskiego. W diecezji grodzieńskiej skitem została w 1901 roku filia monasteru krasnostockiego w Grodnie. Monaster krasnostocki powołał w 1905 roku filię swego zgromadzenia św. Barbary w Drohiczynie. W diecezji chełmskiej monaster radecznicki posiadał skit pokrowski (powstał w 1903 r.) w odległości dwóch kilometrów od Turkowic. Z kolei monaster jabłeczński otworzył w 1909 roku skit z cerkwią św. św. Sergiusz i Hermana na wyspie na Jeziorze Białym [33; 16, s. 33–57]. Skity monasterów zakładały w miejscach odosobnionych, gdzie w ciszy można było oddać się pełnej ascezie. Znane też były przykłady odwrotne, kiedy to monaster przenosił się z głośnego miasta w miejsce spokojniejsze a w pozostawionych budynkach otwierał skit. Taki przypadek miał miejsce w Grodnie. W przeciwieństwie do skitów, które monaster otwierał w pobliżu siebie, domy monasterskie monaster zakładał min. przy bractwach cerkiewnych, przy domach biskupich. Domy monasterskie były często materialnym zabezpieczeniem monasteru i bezpośrednio podlegały jego kontroli. Monaster diecezji wołyńskiej posiadały domy monasterskie: w Zdołbunowie, Rudzie Poczajowskiej, Ostrogu przy bractwie św. św. Cyryla i Metodego, we wsi Krzyże powiatu krzemienieckiego, Zwiastowania NMP w Kowlu, przy Świątobliwym Synodzie w Petersburgu [34, s. 18–24]. Życie monastyczne w XIX wieku podlegało surowym regułom, za nieprzestrzeganie, których groziło wyrzucenie z monasteru bądź kara w postaci dodatkowych prac, zakazu wstępu do jadalni monasterskiej tzw. trapezi, dodatkowe modlitwy i pokłony np. ihumenia koreckiego monasteru za nieznaczne przewinienie zmuszona była wykonać 200 pokłonów [4]. Powstaje pytanie czy życie monastyczne było wówczas dobrze zorganizowane? Jak wynika z badań znawcy życia klasztornego tych czasów – Iwana Smolicza, Św. Synod przez cały XIX wiek nie podjął ani razu tematyki monastycznej. Dopiero po rewolucji 1905 roku w kręgach biskupich i duchowieństwa zaczęto dostrzegać potrzebę reformy ośrodków klasztornych. Z inicjatywy metropolity petersburskiego Antoniego Wadkowskie-

go (1898–1912) 14 stycznia 1906 roku zwołano przedsoborowe zebranie, które podjęło próbę opracowania założeń reformy życia monastycznego [25, s. 290]. W 1909 roku odbył się w Troicko-Siergijewskiej Ławrze pierwszy ogólno-rosyjski zjazd mnichów, który podjął debatę nad stanem życia monastycznego w Rosji [7, ss.367].

Dynamiczny rozwój życia monastycznego, który miał miejsce na przełomie XIX/XX wieku przerwany został I wojną światową. Konsekwencją przemieszczania się wojsk niemieckich na ziemie wschodnie dawnej Rzeczypospolitej była ewakuacja ludności w głąb Rosji. Tak zwane „bieżeństwo” było elementem polityki caratu podczas wojny. Władzom Rosji zależało na opustoszeniu ziem z całego majątku, na które wkroczyły wojska niemieckie. Wobec tak prowadzonej polityki naturalną sprawą była ewakuacja dóbr monasterskich i mnichów. Mnisi zabrali święte ikony, relikwie, archiwalia, kosztowności i przechowywali je w monasterach Rosji. Tylko niewielka grupa mnichów pozostała w monasterach, przeważnie starszych, niedołączonych.

Oceniając stan życia monastycznego przed I wojną światową na terytoriach, które weszły w granice II Rzeczypospolitej należy zauważyć jego dynamiczny rozwój. Po okresie likwidacji wielu jednostek zakonnych w latach panowania Katarzyny II, Aleksandra I i Mikołaja I, dopiero w połowie XIX wieku nastąpił powolny proces reaktywowania znanych niegdyś monasterów. Po 1840 roku odrodziło się prawosławne życie monastyczne w Ławrze poczajowskiej, żyrowickiej i supraskiej. Reaktywowane zostały monastery wileńskie, poleskie i wołyńskie. Zjawisko to należy tylko utożsamiać z powrotem ośrodków bazylikańskich do prawosławia ale z nową polityką władz carskich i Świętobliwego Synodu Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. Potwierdzeniem tej tezy jest fakt, że reaktywowanie w strukturze Kościoła prawosławnego dawnych klasztorów nastąpiło z odrodzeniem jego tradycji historycznych, ukazaniem w licznych publikacjach roli jaką one odgrywały w poprzednich okresach swych dziejów. Nowym trendem w życiu monastycznym na przełomie XIX i XX wieku było poja-

wienie się wielu nowych ośrodków o szczególnym charakterze. Monastery prawosławne w Krasnymstoku, Leśnej czy Wirowie założone i sponsorowane przez elity ówczesnego społeczeństwa prawosławnego, rosyjskiego nie ograniczały się do funkcji kontemplacyjnej. Klasztory te w założeniach ich fundatorów miały wzmocnić obecność Kościoła prawosławnego i państwa rosyjskiego na zachodnich obszarach Imperium Rosyjskiego. Temu służyły, niektóre instytucje przyklasztorne i uroczyste obchody jubileuszy np. panowania dynastii Romanowych, czy przyłączenie terytorium Białorusi i Wołynia do Rosji. Warty podkreślenia jest również ogromna rola nowych ośrodków zakonnych w systemie oświatowym i kulturotwórczym. Szkoły przyklasztorne, „gramoty”, „cerkiewno – parafialne”, jedno i dwuklasowe miały charakter pozytywistyczny. Szkoły obejmowały systemem edukacyjnym znaczną część dzieci i młodzieży nie tylko wyznania prawosławnego. Rozbudowany program nauk matematycznych i przyrodniczych wskazuje, że szkoły nie miały wyłącznie charakteru wychowania w duchu rosyjskim i prawosławnym ale dostarczały potrzebnej wiedzy praktycznej. Szczególną rolę w tym zakresie odegrały seminaria nauczycielskie w Krasnymstoku i Leśnej. W tej ostatniej miejscowości założono nawet szkołę gospodarstwa wiejskiego. Pozytywistyczny charakter tych szkół dawał młodzieży szansę poznania zawodu i zdobycia podstawowej edukacji.

Monastery powstałe na przełomie XIX/XX wieku charakteryzowały się szeroką formą działalności charytatywnej i gospodarczej. Przy wielu z nich zakładano sierocińce, przytułki, apteki, udzielano pomocy medycznej, uczono higienicznego trybu życia. Działalność gospodarcza klasztorów polegała na zakładaniu warsztatów rzemieślniczych, młynów, kaszarni, wzorowych gospodarstw rolnych, prowadzeniu hodowli ryb, pasiek i ogrodów warzywnych, była wzorem dla okolicznej ludności oraz przyczyniła się do rozwoju gospodarczego regionu. Siła ekonomiczna klasztorów i działalność charytatywno – oświatowa wyróżniała je spośród poprzednich centrów życia monastycznego mających głównie charakter kontemplacyjny i ograniczający swoją misję do spraw religijno – kulturowych.

Otwarcie monasterów na społeczeństwo podniosło ich prestiż wśród wiernych oraz rozszerzyło ich misję na inne dziedziny życia.

Źródła i literatura

1. Arcybiskup Antoni (Mielnikow). Żyrowickij monastyr w istorii zapadno-russkich eparchii. – Odessa, 1964. (maszynopis).
2. Bogdanow, M. F. Pamiatka o leśninskom żeńskom monastyriu św. Bogorodzicy. – Warszawa, 1899.
3. Dałmatow, N. Supraskij Błagowieszczenskiy monasyr. – Petersburg, 1892.
4. Dierżawnij Archiw Żytomirskoj Obłasti. – Фонд 1. – Оп. 2. – Д. 146.
5. Djatlow, W. Monastyri Ukrainskoj Prawoslawnoj Cerkwi: sprawocznik-putiewoditel. – Kijew, 1997.
6. Gach, P. P. Zakony w Europie Środkowo – Wschodniej (1773–1914) // Zakony i klasztory w Europie Środkowo – Wschodniej X–XX wieku, red. H. Gapski, J. Kłoczowski. – Lublin, 1999.
7. Hieromnich Serafim. Pierwyj Wsierossijskij Sjezd Monasziestwujuszczich 1909 goda. – Moskwa, 1999.
8. K istorii prawosławnoego żeńskiego monaszestwa na Cholmszinie i Podljaszi. // Prawoslawnyj kalendar. – Warszawa, 1966.
9. Ljubarskij, S. Turkowickij monastir. – Warszawa, 1930.
10. Łapiński, A. Istoriceskoje i obszczestwiennoje znaczenije Poczajewskoj Ławry. – Poczajów, 1899.
11. Metropolita Iłarion. Swiataja Poczajewskaja Ławra. – Winnipeg, 1961.
12. Mironowicz, A. Jozafat Dubieniecki – Historia Cudownego Obrazu Żyrowickiego. // Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. – Lublin, 1994. – № 1–2 (133–134). – S. 213–232.
13. Mironowicz, A. Kościół prawosławny na ziemiach polskich w latach 1795–1918 // ELpis. Czasopismo Katedry Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Białymstoku. – 2004. – № VI (XVII). – Z. 9–10 (22–23). – S. 237–269.

14. Mironowicz, A. Monastery prawosławne diecezji chełmsko – bełskiej w XIII–XVIII w. // *Wojsko – Społeczeństwo – Historia. Prace poświęcone Profesorowi Mieczysławowi Wrzoscowi w 65. rocznicę Jego urodzin.* red. W. Fedorowicz i J. Snopko. – Białystok, 1995.
15. Mironowicz, A. Rękopisy supraskie w zbiorach krajowych i obcych. – Białystok, 2014.
16. Mironowicz, A. Życie monastyczne na Podlasiu. – Białystok, 1998.
17. Modest, N. Supraskij Błagowiszczenskiy monastyr.// *Wiestnik Zapadnoj Rossii.* – Wilno, 1867. – T. I. – Kn. 2. – S. 70–81.
18. Pawluczuk, U. A. Ławra Poczajowska. Pod opieką Matki Bożej i św. Hioba. – Białystok, 2013.
19. Pawluczuk, U. A. Życie monastyczne w II Rzeczypospolitej. – Białystok, 2007.
20. Pokrowskij, I. M. Russkije eparchii w XVI–XIX w., ich okrytije, sostaw i pieriedieły. – T. II. – Kazań, 1913. – S. 314, 364.
21. Prawosławnyje monastyri Bielarusi. – Mińsk, 2003.
22. Prawosławnyja Russkija Obiteli. – Sankt – Peterburg, 1913.
23. Rimskij, S. W. Stosunki miedzy Cerkwią prawosławną a państwem w Rosji w XIX wieku // *Chrzescijaństwo w dialogu kultur na ziemiach Rzeczypospolitej.* red. St. Wilk. – Lublin, 2003.
24. Rogow, A. Suprasl kak odin iż centrow kulturnych swiaziej Biełorusii sincerely drugimi sławianskimi stranami // *Sławianie w epochu fiedalizma.* – Moskwa, 1978. – S. 321–334.
25. Smolicz, I. K. Rosskoje monaszestwo 988–1917. – Moskwa, 1999.
26. Sosna, G. Monaster krasnostocki./ *Życie monastyczne w Rzeczypospolitej.* red. A. Mironowicz, U. A. Pawluczuk. – Białystok 2001. – S. 172–191.
27. Sosna, G., Troc – Sosna, A. Monografia żeńskiego monasteru Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy. – Białystok, 2003.
28. Taisija, Russkoje Prawosławnoje żeńskoje monaszestwo XVIII – XX wieku. – Dźordawill, 1985.

29. Teodorowicz, T. Poczajewska Uspienska Ławra i jeja swjaty-
ni. – Warszawa, 1930.
30. Wiedomost o mužyskich i żeńskich monastyryjach i obszczinach
za 1915 goda. – Pietrograd, 1915.
31. Zielinskij, W. Oczerki po istorii Poczajewskoj Ławry, – Poczajewskaja Ławra, 2000.
32. Zyrjanow, P. N. Russkije monastyri i monaszestwo w XIX i naczale XX wieka. – Moskwa, 1999.
33. Źeleźniakowicz, S. Istorija Jabłoczinskogo Swiatio-Onufrijewskogo monastyria. – Warszawa 1963. (maszynopis).
34. Źiljuk, S. I. Rosijska Prawoslawna Cerkwa na Wolini (1793–1917). – Źytomir, 1996.

**ОБРАЗ МИТРОПОЛИТА ИОСИФА (СЕМАШКО)
В БЕЛОРУССКОЙ ИНТЕРНЕТ-ПУБЛИЦИСТИКЕ
(НА ПРИМЕРЕ ПЕТИЦИИ ПРОТИВ КАНОНИЗАЦИИ)**

*А. Д. Гронский
(Минск, Беларусь)*

В конце 2015 г. на сайте «Change.org» была В. Воробьевым создана петиция под названием «Остановить канонизацию разрушителя белорусской церкви и учреждение праздника торжества РПЦ» [1]. Петиция базировалась на двух текстах С. Абломейко [анализ этих текстов см.: 2] и не только повторяла все ошибки и фальсификации этих текстов, но и добавляла собственные. Остановимся только на некоторых обвинениях, которые автор петиции обращает к митрополиту Иосифу (Семашко), поскольку для разбора иных фальсификаций объем исследования должен выйти за ограниченные рамки данного текста.

В петиции указываются достаточно распространенные обвинения митрополита в том, что он «инициировал инквизиторское сжи-